

TELEVİZYON AMERİKA'YI DEĞİŞTİRİYOR MU ?

Iyi bir eleştirmen ve yazar olan Alistair Cooke TV'nin örkütücü kuvvet ve gizilgücünü (potansiyelini) ilân etmektedir. Aşağıdaki yazı onunla yapılan bir röportajdır.

Soru — Bay Cooke, son yirmibeş yılda geniş bir şekilde yayılan televizyonun Amerikalılar üzerindeki en çarpıcı etkisi nedir ?

Cevap — Bence televizyonun en çarpıcı etkisi İngiliz dilini kavramaya eğilimli bir kuşağın yetişmesine neden olmasıdır. Bununla beraber, ebeveynlerinin sahip olmadığı, fakat açıkça beliren bir çokbilmişlik de bu kuşağın çocuklarında görülmektedir. Duygularına çabucak hitap eden konular hakkında çok fazla şeyler öğrenmektedirler. Fakat bu bilgilerin, onların zekâ ve değer yargılarını ilgilendirdiğinden pek emin değilim. Televizyonun ikinci bir etkisi de bize geniş haberler vermesidir. Bence bu özelliği çoğumuzun içinde bulunduğu az miktarda isterikliğinin nedenidir. Karar verirken veya hükümeti yönetirken hayaller, yeteneklerimizi tümü ile kaplar, çünkü biz her tarafta olan düzensizliklerden sürekli bir şekilde haberdarızdır.

Soru — Bugün, çocukların gelişmesini etkileyen faktörlerden televizyonun yeri nedir ?

Cevap — Ebeveynlerden hemen sonra. Okul ve dinsel öğretimden çok önce.

Soru — Amerikan toplumu televizyonun nedeni ile eskisine göre daha da sert midir ?

Cevap — Televizyon sert yapabilir, düşünceme göre hasta veya başarısız gerçekten psikolojik dengesini yitirmiş kişilerde televizyon aracılığı ile sert davranışların düşünülüp planlandığı görülmüştür. Televizyon kötü haberleri âniden yaygınlaştırmakta, bu da dünyanın herhangi bir yerinde aynen kopye edilmektedir. Televizyon veya başka bir yayın organının en önemli özelliği haber yayınlamasıdır, nasıl bizim korkularımızı yayınlar onu bilemem. Şurası çok basit ki şiddet geçmişe oranla daha da fazladır, önemli olan nokta şiddet olayları hakkında televizyon

aracılığı ile bilgi sahibi olmamızdır.

1926 yılında vatan hasreti ile dolu bir hafta geçirdim. Düşümde gördüklerim; Hindistan'da kıtlık, Almanya'da işsizlik nümayişleri, Afrikalıların aklıktan ölmeleri, İngiltere'de genel grevden dolayı hayatın felce uğraması, Fransızların Fas'ta çarpışmaları, İspanya'da ordunun isyana hazırlanmakta olmasıydı. Böyle olayları arzu edersek okuruz. Şimdi bunların hepsini televizyondan izliyoruz.

Soru — Televizyon yapımcıları nasıl sertliğe karşı bir istegün bulunduğunu bilmektedirler ?

Cevap — Onlar istatistiksel gerçek olarak kabul ettikleri tasnif sistemlerine bakmaktadırlar. Fakat halkın çok fazla bir kısmı televizyonu işitilebilen bir duvar gazetesi olarak kullanır. Televizyon devam ederken seyirciler kavgaya, uykuya, oyun oynamaya devam etmektedirler. İstatistikler de "Zaten kişilerin istedikleri budur" demektedir. Gerçekte istedikleri zaman dikkatlerini televizyona verebilirler. Televizyon yapımcıları gelir getirene doğru yönelmektedirler, ülkemizde televizyonun başlıca görevinin ticaret olduğunu çoğunlukla unuturuz.

Soru — İngilizlerin program yapımı ve ticarî kısımda uyguladıkları sıkı kontrol şekli bizim ülkemiz için de yararlı olabilir mi ?

Cevap — Birleşik devletlerdeki yanlış bir görüşde televizyonun bağımsız olabileme seçeneğine karşı olunması, televizyonun ancak devletin mali olabileceğidir. İngiltere'de televizyonun devletin malı değil, halk ortaklığıdır. Halkın ödediği ücretle devam ettirilmektedir. Yetkileri Parlamento tarafından sınırlanmıştır. Hiçbir zaman hükümetin politikası televizyon yönetimine karşımaz. Gerçekte bir çok ülke BBC'nin her şeyi istediği gibi yapma bağımsızlığından korkarlar. Bir kaç yıl önce BBC'nin tekelî hakkında protestolar oldu. Bunun üzerine Parlamento hemen ticarî

bir Őebeke kuruluŐmasına izin verdi. Fakat bu Őebeke televizyona Alec Guinness ve Julie Andrews'ı ıkıracan reklmncılar değildi (Amerika'da bu iŐi reklmncılar yapar). Onlar zamanı, bir reklmncının gazetede sütün satın alması gibi satın alırlar. İngiltere'nin ticarî televizyonunda reklmncılar ne satın aldıkları hakkında önceden bir bilenden fikir sormazlar, önceden bilinen bir programı ynetmezler. Belirli bir zaman seçerler, bu zamana göre para öderler. Diğer bir deyiŐle reklmcı yapımdan uzak tutulmaktadır. Bu önemli bir noktadır.

Soru — Televizyonun politika ile iliŐkisi nasıldır ?

Cevap — Haddinden fazla. Televizyon politikanın tüm mekanizmasını etkilemiŐtir. GeçmiŐ günlerde fikirlerimizi gizler, yalnız okumayı arzuladığımız kitapları okurduk. Fakat günümüzde çoğu kiŐi Őehirlerin nasıl yönetildiğini, kongrelerin nasıl yapıldığını, kanunların Kongreden nasıl geçtiğini ve nasıl rafa kaldırıldığını, kulislerin kanun yapan kimseleri nasıl etkilediklerini hep televizyondan öğrenmektedirler.

Soru — Bu sağlıklı bir etki midir ?

Cevap — Bence evet. Fikirlerinizi kendinize saklıyordunuz, böylece cahillik insanı mutlu eder.

Soru — Birleşik devletler toplumunda TV'nin yarattığı olumlu etkilerden hangilerini sayabilirsiniz ?

Cevap — Daha önceden belirttiğim gibi ülkemizin yönetimi hakkında çok geniş bilgi vermektedir. Bunun yanısıra bir gazetenin veremeyeceği Şekilde bizi haksızlıklar, suç ve yoksulluk hakkında bilgi sahibi yapmaktadır. Bu Şekilde ortamın kendisi iyi bir bilgi kaynağı olmaktadır. Bir annenin periŐanlıĐı, bir maden iŐçisinin yürekler acısı köyünü görürsünüz. Bu sizi merak edip de okumaktan çok zorlar.

Soru — Viyetnam SavaŐı sırasında aynı nedenle savaŐ hakkında anında ve daha canlı bilgilerimiz mi oldu ?

Cevap — Evet. İlk kez olarak Viyetnam savaŐ alanında çekilen sansürsüz bir film seyrettik. Kendi tarafımızdan olan, fakat niçin savaŐtıklarını bile bilmeyen ve bu iŐten nefret eden kişilerin fikirlerini duyduk. Bu kişiler için

yenidir ve pek doğal olarak askeriynden, moral değerleri bakımından da yıkıcıdır.

Soru — Bu, serbest toplumla totaliter toplumu karŐılaŐtırırken bir engel olur mu ?

Cevap — Mutlaka. Viyetnam hakkında bilgi verenden daha iyisini görmedik. Yıkımı, ıstırabı ve Őiddetli rrmeyi gördük. Gerçek tümü ile moral bozucu idi. Őunu sorabiliriz; Rus ve in halklarının sadece kendi hkmetlerinin istediği Őeyleri öğrendiklerini bildiğimizden gerçeğin tümü ile karŐılaŐtıĐımızda bununla nasıl savaŐabiliriz ? Bir yerde hürriyet bizim hem gurur kaynağımız, hem de ızdırabımızdır. Televizyon da bunu geniş lde yansıtır.

Soru — TV kültürel fonksiyonunu ne denli yerine getirebilmektedir ?

Cevap — İçtenlikle söyleyeyim ki bence bu iŐi çok iyi bir Şekilde yapmaktadır, öyle ki, eğer, TV Elizabeth I döneminde olsaydı, günde 6 saat tiyatro yayını ile Shaekespear'i bir haftada bitirmek mümkündü. Televizyon materyallerinin seyrek olarak birinci sınıf olduğunu söylemek doğru değildir. Dünya üzerinde günün 24 saatinde ne olup bittiğini dakikası dakikasına izleyebilen birinci sınıf bir yazı sistemi yoktur. Diyebileceğim toplumumuzda televizyona fazla ilginin bulunmasıdır.

Soru — Gelecekte TV'nin Amerikan toplumundaki rolü ne olacaktır ?

Cevap — Őunu çok iyi biliyoruz ki kapalı sistem eğitimlerde çok yararlı olacaktır. Bence eğitimin çoğu uzaktan kontrol edilecektir. Bu kontrol da yetersiz öğretmenler yerine iyileri tarafından olmalıdır. Bütün bilim dallarında, özellikle tıp alanında TV fevkalde bir ğretim aracı olabilir.

Soru — Televizyonun daha ileri olarak başka hangi etkilerini görüyorsunuz ? Örneğin günlük konuŐmalarımızda.

Cevap — Beni düŐündüren Őey televizyonun kötü aŐıŐkanlıklara herhangi bir araçtan çok daha çabuk aŐıŐtırmasıdır. Çocuklar İngiliz dilinin kötü taraflarını televizyondan öğrenirler ve bu ğreniŐ çoğunlukla reklm programlarından olur. Dildeki "inceleme" onu iyi anlaŐılmaz bir Őekle sokmaktadır. Artık insanlar kelimeleri iyi telffuz etmek için dudaklarını ıstlatmamaktadırlar. "Őika-

go'da yağmur yağmaz" yerine "Şikago bölgesinde yağış yok" denmektedir.

Soru — Amerikalılar televizyon seyrettikçe ve televizyondaki tüketici ilânları gördükçe daha mı huysuz olmaktadır ?

Cevap — Bence evet. Televizyon bireylerin olgunluk ve karar vermelerinde zorlayıcı bir unsurdur. Bu zorlayıcılık sadece basının olduğu günlerden çok daha fazladır. Çoğu insan ümidini keser ve huysuz olur.

Soru — Bu bizim milletçe olaylara seyirci kalmamıza yardım eder mi ?

Cevap — Bu bizi kimsenin ölçemeyeceği bir yere getirir ki bu da memleketin manevî kuvvetidir. Eğer olgun insanlarsak, hürriyetimizin sınırını biliyorsak ve bu büyük görüş şansından haberdar isek kararlarımızı vermekte nefret etmezsin serbestiz. Sonuç olarak bu bizim eğitim, özellikle ilk öğretim sistemimize dayanmaktadır. Eğer halk kitleleri kötü ve eksik eğitilirse, bu kişiler hürriyetlerinden ekmek ve eğlence için vazgeçebilirler.

*READER'S DIGEST'ten
Çeviren : Sevdâ ALTINÖRS*

RUHSAL GERİLİM

George PORKOLAB

Ruhsal gerilim yaşamın özüdür ve her yönü ile hayatı etkiler. Fakat gerilimlerin devamlılığı vücuda tamir edilemeyen ve geriye dönülmesi imkânsız zararlar verebilir. Birikmiş gerilimin etkisi de en çok ileri yaşlarda ortaya çıkar ve ölümle sonuçlanır. Buna karşılık gerilimsizlikte bir tür ölümdür.

Vücutta gerilim fiziksel bozukluk, gürültü, kalabalık, yakın bir kimsenin kaybı, çatışma, sıkıntı, hayal kırıklığı, başarısızlık, eleştiri gibi dış etkilerden veya yalnız başına metabolizmadan meydana gelebilir.

Tüm gerilim kavramı Montreal Üniversitesi Deneysel Tıp ve Cerrahî Enstitüsü Müdürü ve bu konuda dünyanın en büyük otoritelerinden biri olan Dr. Hans Selye tarafından düşünülmüş ve geliştirilmiştir.

Gerilim vücudun iç ve dış çevrede meydana gelen değişmelere karşı verdiği sabit bir biyokimyasal cevaptır.

Dr. Selye şöyle açıklamaktadır : "Bu durum, aynen aydınlatmak, ısıtmak veya bir zill çalmak için kullanılan elektrik yüklü büyük bir pile benzer. Elde edilecek sonuçlar birbirinden çok farklı olmasına rağmen sonuç olarak kullanılan elektriktir".

Yani bir kişinin İrlanda at yarışlarında müşterek bahsi kazanması veya kardeşinin ölümü fikrine kendini ayarlayabilmesi ile soğuk, sıcak, sevinç gibi özel durumlara uyabilmesi tamamen ayrıdır. Fakat bu iki durumda da elektrik örneğinde olduğu gibi biyokimya reaksiyonu her zaman için aynıdır.

Dr. Selye'nin çalışmasına dayanarak biyolojik görüş açısı bakımından hayatta iki büyük hakikat vardır : üreme ve kendini koruma. Dr. Selye bütün çalışma hayatını kendini korumanın biyokimyasal mekanizmasını veya vücudun korunma sistemini açıklamaya adanmıştır.

Ruhsal gerilim korunma sisteminin bir bölümüdür.

1926'da Tıbbiye ikinci sınıf talebesi iken insanların hasta oldukları zaman kliseleşmiş birtakım direnişleri olduğunu gördü. Hocaları ayrılıkların üzerinde dururken o benzerliklerin farkına vardı. On yıl geçmemişti ki, 1936'da, bu tek tip direnişe lâboratuvarda kobay hayvanlarını incelerken rastladı. İşte o zaman görüşünü ispat edip bir teori haline getirdi.

Dr. Selye'nin kabul ettiğine göre vücutta fiziksel veya psikolojik her etkiye tek bir esas tepki vardır ve bu tepkiyi Genel Uyuşma Sendromu (G.A.S.) olarak adlandırmıştır.

G.A.S. gerilim halinde olan bir organizmada yani organizmaya cevap vermesi şart olan bir uyarıda bulunduğu zaman meydana gelen belirgin olmayan tepkilerin tümüdür.

G.A.S. da üç basamak vardır : Birincisi alârm tepkisidir ki, bu vücudun koruyucu kuvvetleri olan kollara genel bir uyarıdır. İkinci basamak direnme devresidir. Bu devrede normale dönebilmek için fazla miktarda enerji ve kuvvet harcanır. Üçüncü basamakta ise bütün enerji ve kuvvetin tükenmesi ile meydana gelen yorgunluk

(Devamu 48. Sahifede)